

A város elnyeli az ingoványt

"1962"

Személy

Nebarana,
1962. márc. 24

Nem árulnak már lágymányosi teknősbékát, csikhalat és bibictotját a Duna-parti kofák. Hirtelen felnőtt egy kerület — szinte a szemünk láttára —, határai kitágultak a Gellérthegy déli lejtőjétől a kamaraerdei lankáig, Sasadtól Albertfalváiig. A hajdani »másik Budá«-ból, amely emberi tartalmában és szellemi gyökereiben annyira különbözött a zárkózott, előkelő és büszke belső Budától — megszületett az új XI. kerület. Ez a 34 négyzetkilométer — a hegyeket kivéve — csupa ingovány, dunai ártér volt.

A kerületnek csak töredék része az igazi Lágymányos, de a név ráragadt, hiába olvadt belé Kelenföld, Kelenvölgy, Albertfalva, lágymányosi polgárnak tartja magát a Spanyol-rét kertészkedő postása is, csak azt nem tudja: miért Spanyol-rét? Állítólag a török kiűzésére Buda alá sereglett csapatok spanyol vértesei táboroztak itten, mások szerint sokkal kedvesebb, köznapi jelentése van: erre terem a legszebb spanyolmeggy Pest-Budán.

A régi határ

Különös kerület.

A Duna, a Bartók Béla út és a vasúti töltés háromszögében Budapest egyik legsűrűbben települt ipari negyede terül el, ahol 90 intézmény, kutatóintézet és üzem füstölög, köztük olyan híres gyárak, mint a kombájnokat gyártó Emag, a három-négy világrészben ismert Beloianisz, a Kábelgyár és az Épületelemgyár, amelynek óriási szerepe van a gyors, modern építkezésben. A kerület lakossága meghaladja már a 110 ezer főt, persze tízezrekkel lehet csak számolni azokat, akik vidékről járnak be a 90 üzembe dolgozni.

Kevés kerülete van a fővárosnak, amelyben több és szebb lakást építettek volna, mint a XI. kerületben. A lágymányosi lakótelep a lakások számában elmarad ugyan Zugló mögött, de az ingoványon építeni mégsem olyan egyszerű. A 43-as Építőipari Vállalat mérnökei és munkásai a megmondhatói, micsoda különleges alapozási fortélyokra volt szükség, hogy a ragyogó látképét nyújtó háztömbök megálljanak a maguk lábán.

Hát a költség?

Lágymányos jellegzetes öröksége a régi Budapestnek, annak a sajátos »városházi politikának«, amelyet egyéni és csoportérdekek szövvénye alkotott, amelyben minden elképzelés és megvalósítás közé beiktatták a városi korifeusok egyéni üzleteit. Lágymányos nagy »biznisz« volt három-négy évtizeddel ezelőtt, amikor a hatalmas, konjunkturális építkezések kezdtek kiszorítani a mocsarat, de szigorúan megvonták az érdekhátart, ameddig a jó város-

házi összeköttetésekkel rendelkező, viriliszögű építészdinasztiáknak érdemes volt bérházakat építeni, azon túl a közművesítéssel se törődtek semmit. Azon túl — s ezen az »azon« általában a vasúti töltést értették — vége a közműveknek.

Lágymányoson is drága az építkezés, de azon túl — méregdrága. Ez a régi határ olyan pénzügyi nehézségeket gördít a kerület terjeszkedése elé, amelyek forintban is csillogászati számokat jelentenek. Egy folyóméter csatornázás azon a régi mocsáron — például — tízszer annyiba kerül, mint egy folyóméter vízvezeteki főcső lefektetése.

Az én kerületem — az én kertem

A kerület fejlődésében, csinosodásában és világvárosi látképének kialakulásában azonban még sincs megtorpanás. Az építkezés ütemét gondosan kidolgozott tervek szabják meg, van azonban egy alkotó eleme a XI. kerület szépülésének, amelyet lehet ugyan tervmutatókkal rögzíteni, ezek azonban korántsem fejezik ki hűségeket a valóságot.

A lelkesedés.

Csak néhány számot jegyez fel: 1958-ban 600 ezer forint értékű társadalmi munkát végeztek a kerületben, 1961-ben már négy és fél millió forint értékűt. A tervezett új vásárváros építésének előkészületeire, a nagy és méltán híres rohammunka idején az egész Budapest elküldte ugyan Lágymányosra önkéntes alakulatait, de már a kerület büszkesége: a feneketlen tökönyékének rendezése szigorúan lágymányosi cselekedet. A legendás hírű tavat és roszshírű, bozotos környezetét Budapest egyik legszebb pontjátó varázsolták. A tóparti vendéglő a város egyik legkedvesebb »enyhelye« a szabadtéri színpaddal együtt már »összbudapesti« kincs, az egész város öröme és büszkesége.

És a lágymányosiak nem pihennek. Új üdülőkerteket terveznek a Gellérthegy déli lejtőjén, a széles utakat elválasztó parksávokat kertesítik, amire a Villányi úti lakótelep belső, kertészeti rendezése a legszebb példa. Tavaly ősszel, novemberben lódult neki a lágymányosi buzgalom, elvégezték a munka dandárát, most csak az ólvadást várják, hogy a terület virágoskert legyen. Úgy tűnik — Lágymányoson új jelszó született:

— Az én kerületem, az én kertem.

A kilencvenegyedik nagyüzem

Persze, gond is akad bőven. Lágymányos a sokgyerekes, fiatal házaspárok kerülete, tehát ebben a kerületben a legnagyobb az iskolai zsúfoltság:

64 gyerek jut egy tanteremre, de már épül egy új iskola, s követik a többiek, amelyek enyhítik a zsúfoltságot.

Az ipari negyed Lágymányos földrajzi fele.

S a másik?

Ott van a 91. üzem, a »Sasad« Termelőszövetkezet, amely ebben az évben született két tsz egyesítéséből. Budapest virágoskertje, gyümölcsöse és csirkegyára. A Kamaraerdőig húzódó barackosiban a világ legzamatosabb gyümölcsöse terem, a sasadi őszibarack. A 122 holdas, remekül munkált, dúsan termő terület 1965-re 250 holdra növekszik. Milliomos termelőszövetkezet egy ipari kerület közepén. Virág és gyümölcs mellett húscsirkét adnak a városnak, évi 110 ezer darabot. Területük nem nagy, de a távlatuk óriási. Ebben az évben is 50 forint felett fizettek a munkaegységekre.

Napokig, hetekig lehetne még járni Lágymányost, de az ember mindig csak visszatér az ingoványhoz, amelynek a nyomait is alig lehet megtalálni. Gondokkal, bajokkal, kemény munkával és határtalan lelkesedéssel épülő városrész, amelyről 30 éve, egy városi közgyűlésen azt mondta egy kisiparos-képviselő, aki talán kimaradt a zsíros üzletből, hogy kár vele foglalkozni, úgyis elnyeli az ingovány.

A jóslat nem vált be. Az ingovány nem nyelte el a várost.

A város nyelte el az ingoványt.

Baróti Géza